

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ РЕІНТЕГРАЦІЇ КРИМУ
ПОЛОНІЙНА АКАДЕМІЯ В ЧЕНСТОХОВІ
ІНСТИТУТ СХОДОЗНАВСТВА ІМЕНІ А.Ю. КРИМСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

КРИМ – ЦЕ УКРАЇНА: СТРАТЕГІЯ ДЕОКУПАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ

**Збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного
круглого столу з нагоди Дня спротиву окупації
Автономної Республіки Крим та міста Севастополя**

24 лютого 2023 року
м. Одеса

Видавництво
«Юридика»
2023

Організаційний комітет:

Дмитро Володимирович Швець – ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, полковник поліції (голова організаційного комітету);

Максим Вікторович Корнієнко – проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції (заступник голови організаційного комітету);

Борис Володимирович Бабін – д.ю.н., професор, експерт Асоціації Реінтеграції Криму, професор Національного авіаційного університету;

Лілія Георгіївна Матвєєва – завідувач кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції (заступник голови організаційного комітету);

Віктор Олексійович Кіктенко – директор Інституту сходознавства імені А.Ю. Кримського НАН України, доктор філософських наук, старший науковий співробітник (заступник голови організаційного комітету);

Андрей Крипський – ректор Полонійної академії в Ченстохові, доктор філософії, доктор богослов'я, гоноріс кауза, професор;

Ігор Йосифович Магновський – професор кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Лідія Борисівна Тарасенко – професор кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент;

Костянтин Євгенович Пальшков – доцент кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат політичних наук, доцент

Матеріали видано в авторській редакції.

K82 **Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції** : матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу (м. Одеса, 24 лютого 2023 року). – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 322 с.

ISBN 978-617-8263-10-2

Збірник матеріалів міжнародного науково-практичного круглого столу «Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції» з нагоди Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, що відбувся 24 лютого 2023 року в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

УДК 341.38:341.223.2(477.75)

ISBN 978-617-8263-10-2

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2023

Форос Ганна Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент

т.в.о. завідувача кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення

Одеського державного університету внутрішніх справ

Калугін Володимир Юрійович

кандидат юридичних наук, доцент

професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення

Одеського державного університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ

Проблеми утвердження пріоритету людини в економічній, політичній і духовній сферах у сучасний період розвитку українського суспільства значною мірою пов'язані з узгодженням державного управління та правовим регулюванням суспільних відносин в інформаційній сфері. Перехід будь-якої країни до інформаційного суспільства вимагає переосмислення, а в окремих випадках і розробки нових механізмів регулювання відносин, що виникають між громадянами, їх об'єднаннями та державою.

Інформаційна безпека є важливим фактором, що не лише визначає умови існування конкретної особистості, але й таким, що

визначає багато в чому долю політичного устрою в державі. Це обумовлено тим, що права і свободи людини у сфері інформації є ключовими інститутами громадянського суспільства будь-якої сучасної демократичної держави. Реалізація цих прав є одним із найважливіших механізмів захисту прав людини. Інформаційні права і свободи належать до так званих прав «першого покоління» громадянських, політичних, які першочергово визначалися невід’ємною частиною людської гідності [1, с. 10].

Саме тому виникла логічно обґрунтована необхідність ефективного законодавчо закріпленого регулювання цих відносин і насамперед дотримання прав і свобод людини в цій сфері. Захистом інформаційних правовідносин займається держава через уповноважені на те органи, одними з яких є Міністерство внутрішніх справ України, які мають широкий спектр повноважень щодо захисту інформаційних правовідносин та інтересів громадян у цій сфері. Законодавчо закріплені норми регулюють та забезпечують безпеку громадянина у виникаючих у його житті правовідносинах з приводу інформації.

Сьогодні досить актуальною є розгляд основних тенденцій та характеристик стану інформаційного забезпечення дотримання прав і свобод людини та громадянина на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим.

На підтвердження цього Кабінетом Міністрів України 29 вересня 2021 р. за № 1171-р було прийнято Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, та запропоновано відповідний план заходів з реалізації затвердженої Стратегії

Одним з напрямків визначених Стратегією це підтвердження на підставі інформації з реєстру заподіяної шкоди державі Україна, її громадянам і юридичним особам у зв’язку із збройною агресією Російської Федерації, міжнародним збройним конфліктом.

Відповідно опублікованих статистичних даних та аналітичних досліджень, на початку тимчасової окупації громадяни, які проживали на цій території опинились перед проблемою того, що судові установи України, соціальні та реєстраційні державні органи (пенсійні фонди, органи реєстрації актів цивільних станів) суб’єктивно

відносились до виконання судочинства. А деякі із вказаних структур посилаючись на відсутність сукупності відповідних доказів, відмовляли у встановленні відповідних юридичних фактів. Тим самим, останні позбавляли громадян за вказаними справами на законне забезпечення їх прав, свобод, також зазначена практика, на наш погляд, створювала, негативне відношення зазначених осіб до держави [3, с. 6–12].

Окремої уваги заслуговує питання бюрократичної складової процедури інформаційного забезпечення щодо здійснення державного реєстрування в Україні юридичних фактів, які відбулись на тимчасово окупованій території Криму. А саме, встановлення обов'язковості звернення заявника на до відділів Державної реєстрації актів цивільного стану, та пенсійних установ для отримання від останніх письмових відмов щодо проведення реєстрування юридичних фактів даної категорії (смерті і народження, встановлення факту шлюбу, призначення пенсій за віком).

Для усунення даної бюрократичної процедури заявники зможуть звертатись напряду до судових органів, або як у випадку нормативно-правового забезпечення щодо тимчасово окупованих територій – напряду до відділів Державної реєстрації актів цивільного стану, які наділяються правом проведення реєстрування юридичних фактів даної категорії відповідно до інформаційних доказів, представлених нелегітимними органами окупаційної влади. Спрощення даної процедури сприятиме реалізації прав громадян в даній сфері, також це дасть можливість знизити навантаження на органи державної влади різних рівнів.

Можемо констатувати, що матеріали моніторингових досліджень [4] демонструють вагомий масив інформаційних доказів, які підтверджують порушення окупаційною владою РФ прав та свобод громадян, які проживають на тимчасово окупованій території АР Крим.

Як приклад, громадяни України, що раніше проживали на території АР Крим і м. Севастополя, які після 24 лютого перемістилися на контрольовану територію України, опинились в уразливому стані внаслідок відмови органів ПФУ у виплаті пенсії на підставі того, що вони вважаються забезпеченими пенсіями від російського

Пенсійного фонду, або тому, що вони не можуть ані підтвердити, ані спростувати факт неотримання пенсії та інших соціальних виплат «за попереднім місцем отримання пенсії». Зокрема, чинною є заборона виплати пенсій громадянам з АР Крим і м. Севастополя, які раніше мешкали там, мають громадянство РФ; отримують або отримували пенсію від російського Пенсійного фонду; ПФУ не отримав від Пенсійного фонду РФ відомостей про виплату і припинення виплати пенсії; ПФУ не отримав від російського Пенсійного фонду пенсійних справ ВПО (що також не може бути виконано у зв'язку з розривом дипломатичних відносин з РФ).

Більш високий рівень інформаційного забезпечення в даній сфері демонструють громадські, правозахисні організації, які існують в Україні. Асоціацію українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, Кримську правозахисну групу, Регіональний центр з прав людини, Центр громадських свобод, Кримськотатарський ресурсний центр, Українську гельсінську спілку з прав людини та інші.

Діяльність зазначених установ пов'язана із здійсненням збору інформації через пряме інтерв'ювання свідків подій, представлення оглядів стосовно стану порушення прав, свобод людей на даній території, наведенні представлених даних у вигляді звітів офіційним органам України з рекомендаціями стосовно удосконалення нормативно-правової бази, механізмів захисту громадян, світової спільноті, РФ щодо дотримання норми міжнародного права в даній сфері тощо.

Підсумовуючи, варто зазначити, що захист інформаційних прав і свобод громадян є основним напрямом діяльності будь-якої європейської демократичної держави. А отже, Україна, як держава європейська, яка прагне до вступу до євро спільноти, та учасник Угоди про асоціацію з ЄС має розглядатися як законодавчо готова до здійснення політики у сфері захисту інформаційних прав і свобод, адже вже багато років керується в межах суспільно-політичної діяльності європейськими принципами, якісно імплементованими в чинне законодавство.

Література:

1. Форос Г.В. Особливості дотримання інформаційних прав і свобод. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 2. С. 9–12.
2. Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя : Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року
3. Перешкоди в реалізації прав і свобод осіб на окупованій території Кримського півострова та тимчасово непідконтрольних територіях Донецької та Луганської областей (реєстрація фактів народження і смерті) : аналітичний звіт. Львів : ГО Центр правових та політичних досліджень «СІМ», ГС Українська Гельсінська спілка з прав людини. 40 с.
4. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року С. 23. <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%96/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf>

Філатов В.В.

Особливості реалізації права на свободу совісті
та віросповідання в тимчасово окупованому Криму 274

Філіппова Вікторія Дмитрівна, Логачов Дмитро Олександрович

До питання повернення анексованих та деокупації
тимчасово окупованих територій України 278

Форос Ганна Володимирівна, Калугін Володимир Юрійович

Інформаційне забезпечення дотримання прав
і свобод людини на тимчасово окупованій
території Автономної Республіки Крим 282

Чвалюк Андрій Миколайович

Російська агресія, окупований Крим
та протидія фінансуванню тероризму 286

Шабалін Андрій Валерійович

Ефективне правосуддя як важливий елемент стратегії
деокупації та реінтеграції Криму та Севастополя 291

Шамсутдінов Олександр Володимирович

Застосування ядерної зброї:
питання кримінально-правової кваліфікації 295

Шевчук Вікторія Вікторівна

Захист прав кримських татар як елемент
деокупації та реінтеграції тимчасово
окупованої території Автономної Республіки Крим 300

Яновицька Анна Віталіївна

Проблеми реалізації права власності на майно,
що знаходиться на тимчасово окупованій території 306

Янчук Наталія Дмитрівна

Права людини в умовах мілітаризації Криму 310